

การบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ

อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี*

STRONG COMMUNITY ADMINISTRATION OF SUBAN LOCAL ADMINISTRATIVE
ORGANIZATION, NASAN DISTRICT, SURAT THANI PROVINCE

พระปลัดสมนึก อมรรวมโม (พอมกลัด)*, เนติลักษณ์ สุทธิรักษ์

Phrapalad Somnuk Amaratummo (Pomklad)*, Netiluk Sutthirak

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระนครศรีอยุธยา ประเทศไทย

Bachelor of Public Administration Program, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phra Nakhon Sri Ayutthaya, Thailand

*Corresponding author E-mail: somnuk985@gmail.com

บทคัดย่อ

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้ให้ความสำคัญกับการบริหารส่วนท้องถิ่นไว้ใน มาตรา 249 ภายใต้บังคับมาตรา 1 ประกอบกับ มาตรา 250 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแล และจัดทำกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ดังนั้น การใช้หลักธรรมเพื่อการบริหารจัดการ ชุมชนเข้มแข็งเชิงพุทธบูรณาการ เพื่อให้ชุมชนเกิดกระบวนการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง ทำให้เกิดการพัฒนาย่าง ยั่งยืนต่อไปในอนาคต บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการบริหารจัดการชุมชนและระดับหลัก สาราณียธรรม 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสาราณียธรรมกับการบริหารจัดการชุมชน และ 3) ศึกษาแนวทาง การบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ศึกษาประชากร จำนวน 373 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ข้าราชการ และผู้นำชุมชน รวมจำนวนทั้งสิ้น จำนวน 12 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์ ได้ค่าความเชื่อมั่น แบบสอบถามเท่ากับ 0.987 และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาค่าความสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารชุมชนเข้มแข็ง โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย ด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ด้านสังคมและ ด้านเศรษฐกิจ 2) การประยุกต์หลักสาราณียธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) หลักสาราณียธรรมกับการ บริหารจัดการชุมชนเข้มแข็ง มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง $R = .859^{**}$ 4) แนวทางการประยุกต์ใช้หลัก สาราณียธรรมในการบริหารชุมชน มีทัศนคติที่ดี รู้จักแบ่งปัน ใช้ชีวิตตามเศรษฐกิจพอเพียง

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, ชุมชนเข้มแข็ง, องค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ

Abstract

The Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560 emphasizes local administration in Article 249. Under Article 1 and Article 250, local administrative organizations have the duty and authority to oversee and organize public activities for the benefit of local people. Therefore, the

* Received August 16, 2024; Revised October 19, 2024; Accepted October 27, 2024

use of Buddhist principles for strong community management in an integrated Buddhist way to develop strong communities leads to sustainable development in the future. This research aims to 1) Study the level of community management and the Saraniyadhamma principle level, 2) Study the relationship between the Saraniyadhamma principle and community management, and 3) Study the approach to strong community management of Khuan Suban Subdistrict Administrative Organization, Ban Na San District, Surat Thani Province. This research is a mixed-method research by collecting data from relevant documents and in-depth interviews with key informants. The study population is 373 people. Key informants are Buddhist scholars, public administration scholars, civil servants, and community leaders, totaling 12 people. The instrument used is a questionnaire/interview form with a questionnaire reliability of 0.987. Data analysis uses statistics, including mean, standard deviation, and correlation coefficient. The research results found that 1) The overall strong community administration is at a moderate level, ranked by the average value of religion, art, culture, society and economy. 2) The overall application of the Saraniyadhamma principles is at a high level. 3) The Saraniyadhamma principles and strong community administration have a high level of positive relationship, $R = .859^{**}$. 4) The guidelines for applying the Saraniyadhamma principles in community administration have a good attitude, know how to share, and live a life according to the sufficiency economy.

Keywords: Management, Strong community, Khuan Suban Subdistrict Administrative Organization

บทนำ

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ให้ความสำคัญกับการบริหารส่วนท้องถิ่นไว้ในมาตรา 249 ภายใต้บังคับมาตรา 1 ให้มีการจัดการส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามวิธีการและรูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กฎหมายบัญญัติ การจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใดให้คำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และความสามารถในการปกครองตนเองในด้านรายได้ จำนวนและความหนาแน่นของประชากร และพื้นที่ที่ต้องรับผิดชอบ ประกอบกัน มาตรา 250 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามกฎหมายบัญญัติ การจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะใดที่สมควรให้เป็นหน้าที่และอำนาจโดยเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ หรือให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการใด ให้เป็นไปตามกฎหมายบัญญัติ ซึ่งสอดคล้องกับรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามวรรคสี่ และกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับกลไกและขั้นตอนในการกระจายหน้าที่และอำนาจ (Brown, W.B. & Moberg, D.J., 1980) ตลอดจนงบประมาณและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจดังกล่าวของส่วนราชการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย

การพัฒนาชุมชนเข้มแข็งตามหลักพุทธธรรมตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในระยะเวลาที่ผ่านมาก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคมอย่างเด่นชัด เป็นปัญหาสำคัญในสังคมไทยทั้งความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ โอกาสการเข้าถึงบริการภาครัฐและการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ นำไปสู่ความขัดแย้งในสังคม และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา ประเทศที่ลดทอนความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและความมั่นคงทางสังคมจากการกระจายรายได้และผลประโยชน์ของการพัฒนาไปยังกลุ่มคนต่าง ๆ (วชิษฐ์พล กุลพรม, 2562) ในสังคมบางพื้นที่และบางสาขาการผลิตไม่ทั่วถึงเป็นธรรม ผลประโยชน์ส่วนใหญ่ตกอยู่ในกลุ่มที่มีโอกาสและรายได้สูง

ทำให้สัดส่วนรายได้ระหว่างกลุ่มคนรวยร้อยละ 10 ของประชากรกับกลุ่มคนจนร้อยละ 10 ของประชากร ซึ่งมีความแตกต่างกันถึง 34.9 เท่า นอกจากนี้ความเหลื่อมล้ำยังส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ อาทิ ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน คนยากจนขาดโอกาส การเข้าถึงบริการการศึกษาและสาธารณสุขที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม การแย่งชิงทรัพยากร การรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร ปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติด (แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ, 2566)

ดังนั้น การใช้หลักธรรมเพื่อการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งเชิงพุทธบูรณาการ ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นพัฒนาวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ใช้ชีวิตในสังคมอย่างมีคุณค่า ใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างประหยัด และให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม เพื่อพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งและระดับหลักสภานโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสภานโยบายกับการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งเชิงพุทธบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เรื่อง “การบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี” โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอขั้นตอนและกระบวนการ การวิจัยในการดำเนินงานมี ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัยเป็นวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods) ตามลักษณะการศึกษารวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่มีเนื้อหาสนับสนุนผลการวิจัยชัดเจนมากขึ้นสำหรับวิธีการวิจัย ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณโดยการแจกแบบสอบถาม (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ (Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

2. ดำเนินการวิจัย ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 373 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ นักวิชาการพระพุทธศาสนา จำนวน 3 รูป นักวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 3 รูป/คน ข้าราชการส่วนท้องถิ่น นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 3 คน และผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 3 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น จำนวน 12 รูป/คน (พระครูธีรธรรมพิมล, 2567); (ลดาร์ตัน แซ่โซว, 2567); (สมควร มากบุญ, 2567)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การศึกษาเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.987 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและวิจัยที่เกี่ยวข้องและพัฒนาขึ้นเป็นแบบสอบถาม เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยส่วนบุคคลผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) อาชีพ 5) รายได้ต่อเดือน ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับหลักสภานโยบาย 6 ประการ ได้แก่ 1) เมตตาการุณยธรรม สนับสนุนช่วยเหลือกันทางด้านกำลังกาย 2) เมตตาโมกขกรรม การพูดแต่สิ่งที่ดีงาม 3) เมตตาจักรกรรม การคิดดี มองกันในแง่ดี 4) สาธารณโภคิตา ได้สิ่งใดมาก็รู้จักแบ่งกันกิน แบ่งกันใช้ 5) สีสสามัญญตา มีความประพฤติสุจริตดีงาม 6) ทิฏฐิสามัญญตา มีความเห็นชอบร่วมกัน วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบน

มาตรฐาน มีลักษณะคำถามเป็นแบบ (Rating Scale) 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การแปลผล การศึกษาเชิงคุณภาพ เป็นแบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล จากการศึกษา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เตรียมความพร้อมในการเก็บ รวบรวมข้อมูลภาคสนาม และการวิเคราะห์ระเบียบวิธีศึกษาด้านเทคนิค การเก็บรวบรวมข้อมูล ด้านเนื้อหา การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตลอดถึงบทความงานวิจัยในวารสาร สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เป็นการรวบรวมขั้นแรกเพื่อนำมาประกอบการศึกษาในการกำหนดแนวคิด ประเด็นและตัวแปรที่ศึกษา รวมทั้ง นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล การบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอ บ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ส่วน คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถาม โดยใช้สถิติบรรยายการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารจัดการชุมชน เข้มแข็ง และหลักสราณียธรรม ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3) การวิเคราะห์การหาความสัมพันธ์ ระหว่างหลักสราณียธรรมกับการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอ บ้านนาสารจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) 4) การวิเคราะห์แนวทางในการประยุกต์หลักสราณียธรรมในการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็ง โดยการวิเคราะห์ เนื้อหาสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลผู้ตอบแบบสอบถาม โดยภาพรวม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	49	13.10
หญิง	324	86.90
รวม	373	100.00
2. อายุ		
18 - 30 ปี	16	4.30
31 - 40 ปี	41	11.00
41 - 50 ปี	61	16.35
51 ปี ขึ้นไป	255	68.35
รวม	373	100.00
3. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่า ปริญญาตรี	262	70.20
ปริญญาตรี	95	25.50
ปริญญาโท	16	4.30
รวม	373	100.00
4. อาชีพ		
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	16	4.30
เกษตรกร	247	66.20
พนักงาน/ลูกจ้าง	47	12.60
ธุรกิจส่วนตัว	42	11.30
อาชีพอิสระ	21	5.60
รวม	373	100.00

ตารางที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลผู้ตอบแบบสอบถาม โดยภาพรวม (ต่อ)

5. รายได้ต่อเดือน		
น้อยกว่า 10,000 บาท	156	41.80
10,001 - 20,000 บาท	118	31.60
20,001 - 30,000 บาท	56	15.00
30,001 - 40,000 บาท	23	6.20
40,000 บาท ขึ้นไป	20	5.40
รวม	373	100.00

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลผู้ตอบแบบสอบถาม โดยภาพรวม มีรายละเอียด ดังนี้

1) เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 324 คนคิดเป็นร้อยละ 86.90 2) อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 51 ปีขึ้นไป จำนวน 255 คน คิดเป็นร้อยละ 68.40 3) ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 262 คน คิดเป็นร้อยละ 70.20 4) อาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 247 คน คิดเป็นร้อยละ 66.20 5) รายได้ต่อเดือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 41.80

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารชุมชนเข้มแข็ง ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารชุมชนเข้มแข็ง โดยภาพรวม

ที่	การบริหารชุมชนเข้มแข็ง	ระดับการปฏิบัติ		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.	ด้านเศรษฐกิจ	3.28	0.82	ปานกลาง
2.	ด้านสังคม	3.57	0.87	มาก
3.	ด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ	3.49	0.85	ปานกลาง
4.	ด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม	3.65	0.92	มาก
	ภาพรวม	3.50	0.80	ปานกลาง

1. การบริหารชุมชนเข้มแข็งโดยภาพรวม เฉลี่ยทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก รองลงมา ด้านสังคม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และด้านเศรษฐกิจ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าชุมชนให้ความสำคัญกับด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมมีอิทธิพลมากที่จะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน ได้มีการขับเคลื่อนโดยนำหลักธรรมข้อดังกล่าวไปใช้ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาที่มีอยู่ในชุมชน ที่ถูกขับเคลื่อนโดยองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นก็มีความสำคัญการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็งได้ โดยตระหนักถึงการคบคนดีจะทำให้ผู้นำพาชีวิตไปในทางที่ดีขึ้นเช่นไม่นำพาไปในทางเสื่อมเสีย

2. การประยุกต์หลักสัจธรรมโดยภาพรวม เฉลี่ยทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านศีลสามัญญตา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก รองลงมา ด้านเมตตาเมตตามโนกรรมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และด้านเมตตาวชิกรรมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าประชาชนมีความประพฤติสุจริตดีงาม ประชาชนในชุมชนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์และเข้าวัดทำบุญ ด้านศีลสามัญญตา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดมีการส่งเสริมประชาชนในการบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ในโอกาสต่าง ๆ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสราณียธรรมกับการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ($R = .859^{**}$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ($R = .684^{**}$) ด้านสังคม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ($R = .822^{**}$) ด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ($R = .824^{**}$) ด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ($R = .853^{**}$) แสดงให้เห็นว่าการบริหารจัดการชุมชนให้มีความเข้มแข็งนั้นจะต้องประยุกต์หลักสราณียธรรมเนื่องจากหลักสราณียธรรมเป็นหลักธรรมที่ก่อให้เกิดความสามัคคีวิถีชีวิตของคนไทยจึงผูกพันอยู่กับคำสอนและพิธีกรรมตามแนวทางของศาสนาพุทธ จึงทำให้ผู้คนในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในชนบทอยู่อย่างสงบ และเรียบง่าย การสร้างความผูกพันตามหลักสราณียธรรม 6 ประกอบด้วย เมตตาทายกรรม การกระทำดีต่อกัน เมตตาจริกรรม สื่อสารเข้าใจกัน เมตตาโมกรรม เคารพในความคิดผู้อื่น สาธารณโภคี การแบ่งปันกัน สีสสามัญญตารักษาระเบียบวินัย ทิฏฐิสามัญญตาร เชื่อมมั่นในหลักการร่วมกัน มีความสัมพันธ์ต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรร้อยละ 68 แสดงว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

4. แนวทางการประยุกต์ใช้หลักสราณียธรรมในการบริหารชุมชน เป็นหลักธรรมที่นำมาบูรณาการกับการบริหารชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) เมตตาทายกรรม สนับสนุนช่วยเหลือกันทางด้านกำลังกาย แสดงไมตรีจิตและหวังดีต่อผู้อื่น จัดกิจกรรมต่าง ๆ ในหมู่บ้าน พัฒนาหมู่บ้านด้วยการจัดคนดูแลสถานที่สำคัญ 2) เมตตาโมกรรม การพูดแต่สิ่งที่ดีงาม พูดด้วยความเมตตา การแสดงออกในสังคม ให้ยกมือไหว้ด้วยความเคารพ 3) เมตตาจริกรรม การคิดดี มองกันในแง่ดี มีทัศนคติที่ดี รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ส่งเสริมให้ชาวบ้านรู้จักคิด รู้จักทำ 4) สาธารณโภคี ได้สิ่งใดมาก็รู้จักแบ่งกันกิน แบ่งกันใช้ การแบ่งปัน ส่งเสริมให้ใช้ชีวิตตามเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งรักษาประโยชน์ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน 5) สีสสามัญญตาร มีความประพฤติสุจริตดีงาม ประพฤติสุจริตในสิ่งที่ดีงามอยู่เสมอ รักษาระเบียบวินัยของส่วนรวม ความเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นความเสมอภาค และ 6) ทิฏฐิสามัญญตาร มีความเห็นชอบร่วมกัน ยึดหลักความดีงาม ความถูกต้อง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ส่งเสริมการปกครองในระบบประชาธิปไตย (พระครูศีลธรรมโสภิต, 2567)

มีส่วนร่วมแก้ไขปัญหา แสดงให้เห็นว่าหลักสราณียธรรมสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารชุมชนให้เข้มแข็งได้ ประชาชนในชุมชนได้นำแนวทางการประยุกต์ใช้หลักสราณียธรรม ในเมตตาทายกรรม ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง มั่นคงและยั่งยืน มีความรักความสามัคคี ให้เกียรติเคารพนับถือกัน รู้รักสามัคคี เมตตาจริกรรม ทำให้ชุมชนมีความน่าเชื่อถือ มีสัจจะ จริใจสุภาพอ่อนโยน และไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เมตตาโมกรรม ทำให้ชุมชนพัฒนาไปสู่เป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่ประชาชน ต้องการหรือชุมชนในอุดมคติ คนในชุมชนคิดดี มีความคิดสร้างสรรค์ ส่งผลถึงกิริยาอาการภายนอก ยิ้มแย้มแจ่มใส น่าเชื่อถือและเป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อกัน สาธารณโภคี ทำให้ชุมชนมีความ มั่นคง เข้มแข็ง เสมอภาค เท่าเทียมและยุติธรรม คนในชุมชนเกิดรักใคร่ปรองดองและระลึกถึงกัน ด้านศีลสามัญญตารทำให้ชุมชนมีความเป็นระเบียบวินัย สร้างความประทับใจให้ผู้พบเห็น รู้จักหน้าที่สิทธิพลเมือง เคารพในสิทธิผู้อื่น และทิฏฐิสามัญญตาร ทำให้ชุมชนมีความเป็นเอกภาพทางด้านความคิดเห็นปราศจากความขัดแย้งทางความคิด มีความเห็นร่วมกันในทางสร้างสรรค์ มีความเห็นที่ถูกต้องและตรงมีทัศนคติที่ดีต่อกัน รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ชุมชนเกิดความเข้มแข็งและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

อภิปรายผล

1. ระดับการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งและระดับหลักสราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ระดับการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งและระดับหลักสราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน โดยเรียงลำดับ ดังนี้ ด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านสังคม และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ ด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติและด้านเศรษฐกิจ แสดงให้เห็นว่าศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมของท้องถิ่นจะเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา การรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นเป็นการสืบทอดพระพุทธศาสนาเป็นตัวเชื่อมความรู้สึกของชุมชนให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยสันติวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ไทดำในจังหวัดนครราชสีมา ชุมชนที่ถูกหล่อหลอมด้วยความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ทำให้มีทุนทางวัฒนธรรมที่ดี มีประเพณีแห่พระไม้ ประเพณีลอยกระทง ประเพณีตัดจุกโกนผมไฟ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยสันติวัฒนธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชาติ ดวงธิดาสร ที่พบว่า การจัดการเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน จังหวัดชัยภูมิ คือ บริบทด้านสังคมของชุมชนและการก่อเกิดชุมชนเข้มแข็งบ้านนาเกาะ เกิดจากการเข้ามาจัดการกระบวนการเรียนรู้ของสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชนจังหวัดชัยภูมิ ร่วมกับชุมชน โดยมีผู้นำชุมชน และสมาชิกของชุมชนเป็นผู้เรียนรู้ ส่งผลให้ชุมชนมีความตื่นตัวและพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนได้รับประโยชน์มากที่สุด และเกิดการพัฒนาย่างยั่งยืน โดยมีความร่วมแรงร่วมใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งซึ่งเกิดจากการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันของชุมชน ทำให้คนในชุมชนได้พัฒนาตนเองทั้งคุณภาพชีวิต ทักษะองค์ความรู้การดำเนินชีวิต ต่อยอดอาชีพ สร้างรายได้แบบพออยู่พอกินและมีคุณธรรมจริยธรรม โดยนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาเสริมสร้างจิตใจให้มีศีลธรรมเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เบียดเบียน และมีจิตสาธารณะ (อภิชาติ ดวงธิดาสร, 2560)

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสราณียธรรมกับการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

พบว่า โดยภาพรวมกับการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ($R = .859^{**}$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับปานกลาง ด้านสังคม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง และด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ทั้งนี้ เนื่องจากสราณียธรรมเป็นหลักธรรมที่ระลึกถึงกัน ช่วยเสริมสร้างความรู้สึที่ดีที่เกิดขึ้นในหมู่คณะเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความสามัคคีมีน้ำหนึ่งใจเดียวกันให้เกิดขึ้นในสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระปลัดบุญมี คุณากร ที่พบว่า การศึกษาวิเคราะห์การใช้หลักสราณียธรรม ในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของชุมชนเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา ประชาชนในชุมชนได้นำแนวทางการประยุกต์ใช้หลักสราณียธรรม ในเมตตากายกรรมทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง มั่นคงและยั่งยืน มีความรักความสามัคคี ให้เกียรติเคารพนับถือกัน รู้รักสามัคคี เมตตาจริยธรรม (พระปลัดบุญมี คุณากร, 2563) ทำให้ชุมชนมีความน่าเชื่อถือ มีสัจจะ จริงใจสุภาพอ่อนโยน และไม่เห็นแก่ตัวเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เมตตามโนกรรม ทำให้ชุมชนพัฒนาไปสู่เป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่ประชาชน ต้องการหรือชุมชนในอุดมคติ คนในชุมชนคิดดี มีความคิดสร้างสรรค์ ส่งผลถึงกิริยาอาการภายนอก ยิ้มแย้มแจ่มใส น่าเชื่อถือและเป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อกัน สาธารณโลกี ทำให้ชุมชนมีความ มั่นคง เข้มแข็ง เสมอภาค เท่าเทียมและยุติธรรม คนในชุมชนเกิดรัก

ใครปองตองและระลึกถึงกัน ด้านศีลสามัญญตาทำให้ชุมชนมีความเป็นระเบียบวินัย สร้างความประทับใจให้ผู้พบเห็น รู้จักหน้าที่สิทธิพลเมือง เคารพในสิทธิผู้อื่น และทิวาสัญญตา ทำให้ชุมชนมีความเป็นเอกภาพทางด้าน ความคิดเห็นปราศจากความขัดแย้งทางความคิด มีความเห็นร่วมกันในทางสร้างสรรค์ มีความเห็นที่ถูกต้องและตรงมีทัศนคติที่ดีต่อกัน รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ชุมชนเกิดความเข้มแข็งและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสุริยะ มหฺทโว (มาธรรม) ที่พบว่า การประยุกต์หลักสราณียธรรมเพื่อส่งเสริมความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมาการสร้างความผูกพันตามหลักสราณียธรรม 6 ประกอบด้วย เมตตาการุณยธรรม (การกระทำดีต่อกัน)เมตตาวจิกรรรม (สื่อสารเข้าใจกัน) เมตตาเมตตาโนกรรม (เคารพในความคิดผู้อื่น) สาราณโมคิ (การแบ่งปันกัน)ศีลสามัญญตา (รักษาระเบียบวินัย) ทิวาสัญญตา (เชื่อมั่นในหลักการร่วมกัน) ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร (พระมหาสุริยะ มหฺทโว (มาธรรม), 2565)

3. แนวทางการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งเชิงพุทธบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3.1 เมตตาการุณยธรรม สนับสนุนช่วยเหลือกันทางด้านกำลังใจ ประกอบด้วย การแสดงไมตรีจิต และหวังดีต่อผู้อื่น ช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ ด้วยความเต็มอกเต็มใจ พร้อมกับมีความประพฤติที่สุภาพ คอยช่วยเหลือกิจกรรม เช่น การช่วยเหลือในสิ่งของ โดยการให้รางวัลในการจัดกิจกรรมที่มีประโยชน์และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ การพัฒนาหมู่บ้าน เช่น การตัดหญ้าตามแนวทางถนนในหมู่บ้าน

3.2 เมตตาเมตตาโนกรรม การพูดแต่สิ่งที่ดีงาม พูดด้วยความเมตตา พูดด้วยความปรารถนาดีต่อกัน เช่น การพูดให้ความรู้ การพูดให้กำลังใจหรือการให้คำแนะนำที่ดีแก่ผู้อื่น การกล่าววาจาสุภาพ พูดอย่างไรก็ต้องทำอย่างนั้นด้วยเหตุผลมีสติและจิตใจที่ว่า เขาก็คือเรา เราก็คือเขา

3.3 เมตตาวจิกรรรม การคิดดีมองกันในแง่ดี มีทัศนคติที่ดี การคิดแต่ในสิ่งที่ดีและประกอบไปด้วย ความปรารถนาดี เช่น การตั้งจิตปรารถนาดีที่จะทำคุณงามความดี ยึดมั่นในการสร้างบุญกุศล มีจิตใจที่ปรารถนาดีมองคนในแง่ดีรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ยอมรับในความคิดต่าง และสรุปหาทางออกร่วมกัน

3.4 สาราณโมคิตา ได้สิ่งใดมาก็รู้จักแบ่งกันกินแบ่งกันใช้ การแบ่งปันสิ่งของที่ไม่ใช่แล้วให้กับเพื่อนบ้านที่ได้รับความเดือดร้อน ที่ยากไร้ด้วยความเต็มใจ การแบ่งปันผลประโยชน์ด้วยความเป็นธรรม ส่งเสริมให้ใช้ชีวิตตามเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งรักษาประโยชน์สิ่งแวดล้อม ไม่ทำลายระบบนิเวศน์ รู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน

3.5 ศีลสามัญญตา มีความประพฤติสุจริตดีงามประพฤติสุจริตในสิ่งที่ดีงามอยู่เสมอ ประพฤติตนอย่างมีระเบียบ วินัย ไม่ประพฤติตนในทางแตกแยก รักษาระเบียบวินัยของส่วนรวม ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กร ความเสมอภาค บริหารจัดการโดยเท่าเทียมกันมีการกำหนดและประกาศนโยบายมาตรฐานคุณธรรม จริยธรรมของ อบต. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

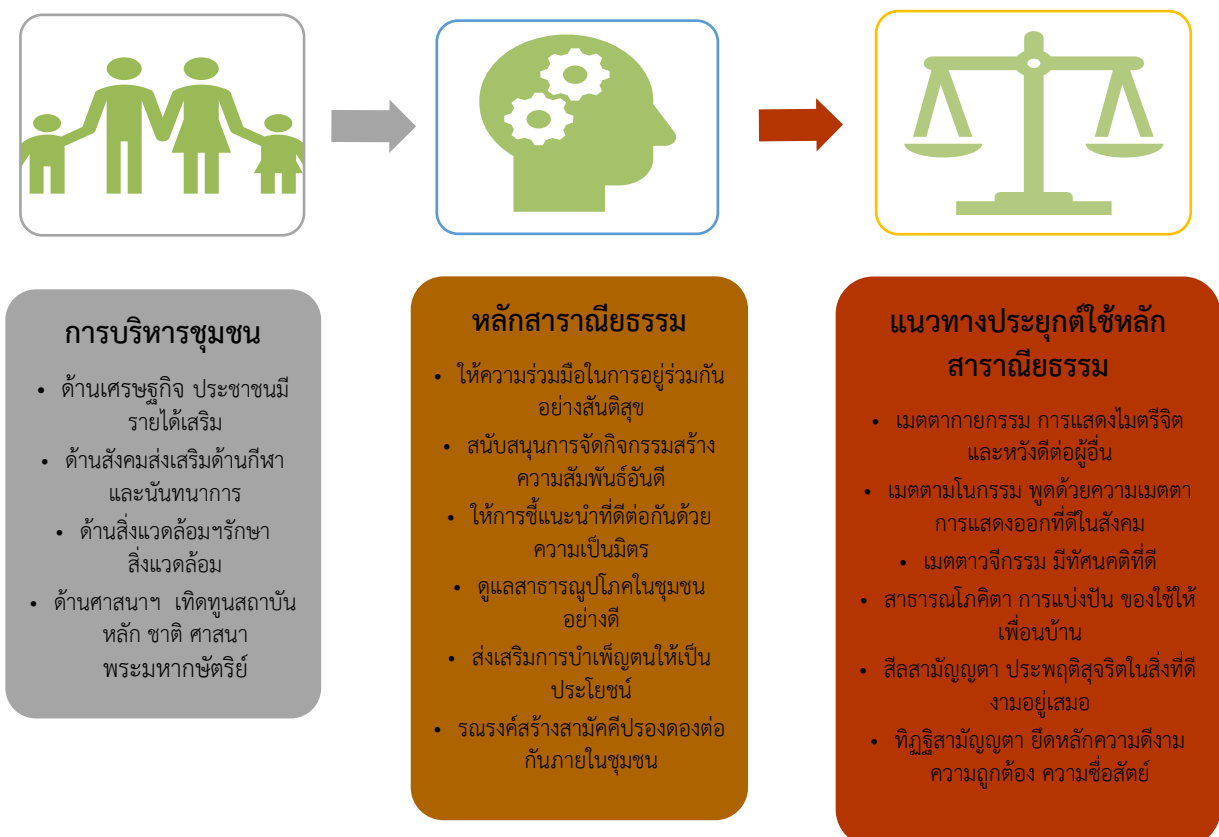
3.6 ทิวาสัญญตา มีความเห็นชอบร่วมกัน ยึดหลักความดีงาม ความถูกต้อง ความซื่อสัตย์อยู่ในหลักการมีเหตุและผล เคารพเหตุผลของส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นไม่ยึดถือเอาความคิดของตนเองฝ่ายเดียว ไม่สร้างความขัดแย้งโดยไม่มีเหตุผล ส่งเสริมการปกครองในระบบประชาธิปไตย ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน รับฟังความคิดเห็นของพนักงานและประชาชนในการแก้ไขปัญหา แสดงให้เห็นว่าหลักสราณียธรรมเป็นหลักธรรมที่สร้างความสามัคคีในชุมชนได้เป็นอย่างดีและได้มีการประยุกต์ใช้

การบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นผลที่เกิดจากการบริหารชุมชนเข้มแข็ง บูรณาการกับหลักสราณียธรรม ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ 1) ด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย ส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้เสริม นำภูมิปัญญาของท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เพื่อเพิ่มรายได้ ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้ประชาชนมีระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเอง โดยยึดหลัก

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) ด้านสังคม ประกอบด้วยส่งเสริมด้านกีฬาและนันทนาการ มีการแข่งขันสนับสนุนกีฬาแต่ละประเภทภายในตำบล เพื่อพัฒนาตนเองให้มีมาตรฐานคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้การพัฒนา และการส่งเสริมการศึกษาด้านสาธารณสุขให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้นในสังคม 3) ด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ประกอบด้วย สนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนในตำบล มีความรู้เกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อม รณรงค์สร้างจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าสูงสุด และพัฒนาจัดสร้างที่กำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในตำบล 4) ด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ประกอบด้วย สนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชน มีบทบาทเป็นผู้นำในการร่วมเทิดทูนสถาบันหลัก ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ร่วมกิจกรรมวัฒนธรรมอันดีงาม และวันสำคัญทางศาสนา ร่วมอนุรักษ์ทำนุบำรุง บูรณปฏิสังขรณ์แหล่งศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมโบราณสถาน โบราณวัตถุที่เป็นเอกลักษณ์และมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์

องค์ความรู้ใหม่

งานวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ผู้วิจัยได้ศึกษาตามกระบวนการวิจัยทุกประการ ได้สังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยมาตามลำดับ จากนั้นเพื่อให้เห็นผลในเชิงปฏิบัติ ผู้วิจัยจึงได้สังเคราะห์ผลการวิจัยเป็นองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 สามารถอธิบายถึงรายละเอียดขององค์ความรู้ได้ดังต่อไปนี้

1. การบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็ง

การบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นผลที่เกิดจากการบริหารชุมชนเข้มแข็ง บูรณาการกับหลักสาราณียธรรม ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ 1) ด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย ส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้เสริมส่งเสริมให้ประชาชนได้นำภูมิปัญญาของท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ 2) ด้านสังคม ประกอบด้วย ส่งเสริมด้านกีฬาและนันทนาการ ช่วยเหลือเกื้อกูลในการดำรงชีวิต 3) ด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ประกอบด้วย มีความรู้เกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์สิ่งมีชีวิตสำคัญอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 4) ด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ประกอบด้วย บทบาทเป็นผู้นำในการร่วมเทิดทูนสถาบันหลักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ส่งเสริมให้ร่วมกิจกรรมวัฒนธรรมและวันสำคัญทางศาสนา

2. หลักสาราณียธรรม

หลักสาราณียธรรมในการบริหารชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีดังต่อไปนี้ 1) เมตตาการุณยธรรม สนับสนุนช่วยเหลือกันทางด้านร่างกายประชาชนในชุมชนให้ความร่วมมือในการอยู่ร่วมกันในชุมชนอย่างสันติสุข 2) เมตตาโมกขธรรม การพูดแต่สิ่งที่ดีงาม ประชาชนในชุมชนสนับสนุนการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์อันดีในชุมชนอันดีด้วยมิตรภาพ 3) เมตตาวิจิตรธรรม การคิดดี มองกันในแง่ดี ประชาชนในชุมชนให้ความชื่นชมที่ดีต่อกันด้วยความเป็นมิตร 4) สาธารณโภคิตา ได้สิ่งใดมาก็รู้จักแบ่งกันกิน แบ่งกันใช้ ประชาชนในชุมชนช่วยกันดูแลสาธารณูปโภคในชุมชนอย่างดี 5) สีสสามัญญตา มีความประพฤติสุจริตดีงาม ประชาชนในชุมชนส่งเสริมการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์และเข้าวัดทำบุญ 6) ทิฏฐิสามัญญตา มีความเห็นชอบร่วมกัน สามัคคีปรองดองต่อกันภายในชุมชน

3. แนวทางการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหารชุมชน

เป็นหลักธรรมที่นำมาบูรณาการกับการบริหารชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ 1) เมตตาการุณยธรรม สนับสนุนช่วยเหลือกันทางด้านร่างกาย แสดงไมตรีจิตและหวังดีต่อผู้อื่น จัดกิจกรรมต่าง ๆ ในหมู่บ้าน พัฒนาหมู่บ้านด้วยการจัดคนดูแลสถานที่สำคัญ 2) เมตตาโมกขธรรม การพูดแต่สิ่งที่ดีงาม พูดด้วยความเมตตา การแสดงออกในสังคม ให้อภัย ให้อภัยด้วยความเคารพ 3) เมตตาวิจิตรธรรม การคิดดี มองกันในแง่ดีมีทัศนคติที่ดี รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ส่งเสริมให้ชาวบ้านรู้จักคิด รู้จักทำ 4) สาธารณโภคิตา ได้สิ่งใดมาก็รู้จักแบ่งกันกิน แบ่งกันใช้ การแบ่งปัน ส่งเสริมให้ใช้ชีวิตตามเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม 5) สีสสามัญญตา มีความประพฤติสุจริตดีงาม ประพฤติสุจริตในสิ่งที่ดีงามอยู่เสมอ รักษาระเบียบวินัยของส่วนรวม ความเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น และความเสมอภาค 6) ทิฏฐิสามัญญตา มีความเห็นชอบร่วมกัน ยึดหลักความดีงาม ความถูกต้อง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ส่งเสริมการปกครองในระบบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหา

สรุปและข้อเสนอแนะ

หลักสาราณียธรรม เป็นหลักธรรมสำหรับสร้างความสามัคคีปรองดองในการแสดงออกถึงหน้าที่และความสัมพันธ์ของคนในชุมชนควรปฏิบัติต่อกันในสังคมเพื่อความสามัคคีอยู่ ร่วมกันในสังคมมีความเห็นใจกันและมีปฏิสัมพันธ์อันดีต่อกันต่อหน้าและลับหลังทำให้เกิดความระลึก ถึงกันสร้างสรรค์ให้เกิดความรักความเคารพ การสงเคราะห์อนุเคราะห์กันไม่ให้มีการทะเลาะวิวาทกันในสังคม อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ข้อเสนอแนะการนำวิจัยไปใช้ การบริหารชุมชนเข้มแข็ง ด้านเศรษฐกิจ องค์การบริหารส่วนตำบล ส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้เสริมมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางด้านสังคม ได้นำภูมิปัญญาของท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์เพื่อเพิ่มรายได้ ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ด้านเมตตาวิจิตรธรรม ควรให้ความชื่นชมที่ดีต่อกันด้วยความเป็นมิตร

ประชาชนในชุมชนร่วมรณรงค์การใช้วาจาสุภาพ ต่อกันภายในชุมชน และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการชุมชนวิถีพุทธที่มีผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และควรทำวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบประสิทธิภาพการจัดการชุมชนเข้มแข็งเพื่อการพัฒนา ท้องถิ่นที่สนองต่อนโยบายมหาคทางเศรษฐกิจ ทำให้ได้ข้อมูลงานวิจัยที่มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ. (2566). ตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร พ.ศ. 2566. เรียกใช้เมื่อ 22 กันยายน 2566 จาก <http://www.khuansuban.go.th/news/detail/116750/data.html>
- พระครูธีรธรรมพิมล. (27 เมษายน 2567). การบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี. (พระสมนึก อมรธมโม. (ผอมก๊ัด), ผู้สัมภาษณ์)
- พระครูศีลธรรมโสภิต. (5 พฤษภาคม 2567). การบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี. (พระสมนึก อมรธมโม. (ผอมก๊ัด), ผู้สัมภาษณ์)
- พระปลัดบุญมี คุณาโก. (2563). การศึกษาวิเคราะห์การใช้หลักสาราณียธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของชุมชนเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, 7(4), 132-143.
- พระมหาสุริยะ มหัทธ. (มาธรรม). (2565). การประยุกต์หลักสาราณียธรรมเพื่อส่งเสริมความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ลดารัตน์ แซ่โซว. (1 พฤษภาคม 2567). การบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี. (พระสมนึก อมรธมโม. (ผอมก๊ัด), ผู้สัมภาษณ์)
- วสิษฐ์พล กุลพรม. (2562). การพัฒนากระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งตามหลักพุทธธรรมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอมือ จังหวัดลำพูน. ใน รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมควร มากบุญ. (30 เมษายน 2567). การบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลควน อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี. (พระสมนึก อมรธมโม. (ผอมก๊ัด), ผู้สัมภาษณ์)
- อภิชาติ ดวงธิดา. (2560). การจัดการเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน จังหวัดชัยภูมิ. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 6(2), 83-93.
- Brown, W.B. & Moberg. D.J. (1980). Organization theory and management. New York: John Wiley and Sons.